

Ο ΣΤΡΑΚΟ 8

Είμαι γάμος να 'να
 ο.η να 'να
 ερρεν

Ἀντρέα Μπελεζίνη,

Παλεύω γραφτά (τυπωμένα) νά μιλήσω με τήν ἀμεσότητα πού ἡ γλώσσα μπορεῖ ἴλα νά τά ζωντανέψει, ἀφοῦ ἡ γλώσσα ζεῖται καί δέ νοεῖται ἀπλῶς. Αὐτή ἡ ἀμεσότητα βοηθιέται μέ τὸ πῶς ἀπευθύνομαι σέ σένα· θυμάσαι πού εἶπες πῶς ὅταν λές δημοτικούς στίχους μιλάμε; Μιλάμε λοιπόν καί τώρα, γιατί προσπαθῶ νά πῶ πράγματα τῆς ἀνθρωπιάς, κοινά: εἶσαι ὅποιος νά 'ναι καί εἰμαι ὅποιος νά 'ναι, αὐτὸς πού λέει καί ζεῖ μέ τῇ ζωῇ του τὸ στίχο.

Τὸ νά μιλήσω σέ σένα σ' αὐτὸ τὸ 80 Ο-ΣΤΡΑΚΟ (τά ἄλλα ἑπτὰ: τὰ τρία τεύχη τοῦ περιοδικοῦ μας τοῦ 1968 καί τὰ τέσσερα διόλλα πού 'θγαλα μετὰ) εἶναι φυσικό γιατί σοῦ ταιριάζει· ὄχι γιὰ τὴ ΣΠΕΙΡΑ σου ἢ γιὰ τίς κριτικές σου ἢ γιὰ τὸ πῶς εἶσαι δάσκαλος, ἀλλὰ γιὰ τὸν Ἀντρέα Μπελεζίνη πού τοῦ πρέπει ἀπόλυτη δικαίωση.

Αὐτὴ τῇ δικαίωση ἐπιδιώκω μ' ὅσα ἀκούουθουν σ' αὐτὸ τὸ ΟΣΤΡΑΚΟ οἰκονομικὸν νένοντας ἀκόμη καί με ἀδιάβαστα χειρόγραφα μου. Ἀναφέρω λοιπόν σέ σένα ὅσα ἀκούουθουν μ' ἕνα γράμμα, τοῦ ὁποῖου εἶσαι ὁ πλήρης ἀναγνώστης, μέ τὸν τρόπο τὸ δημοτικό: ἕνας μέσα σ' ὅλους πού εἶναι ὁ καθένας ἕνας ἄνθρωπος καί ὄχι ἕνας ἀριθμὸς ἢ ἕνας ἀγοραστής τῆς «Τδρίας».

Ὅλα τὰ παρακάτω κείμενα (διαβασμένα με τὸν προσωπικό μου τρόπο πού — ἀντίστροφα — σὸ χρόνο — δείχνουν οἱ παλιές μου ἀσκήσεις τοῦ τέλους τοῦ ΟΣΤΡΑΚΟΥ) πρέπει νά στραφοῦν, ὄχι πρὸς ὅλες τίς κατευθύνσεις, γιατί θά χρειάζοταν δλόκληρη ἡ βασική λογοτεχνία καί δλα τὰ βασικά στοιχεῖα τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου — ἔργο πού τόσο με παιδεύει με τῇ μελέτῃ τοῦ δημοτικοῦ τραγου-

διοῦ. Πιάνουμε ἐδῶ καί ἐκεῖ τίς ἄκρες: παιδικές κουβέντες, ζωντανὰ λουλουδία πού δὲν τ' ἀφήνουμε νά καρπύσουν· ἕνα σαμινικό (σίγουρα) Διγενή καί πὺ πέρα ἕνα τέτοιο Τάλο· τὸν Ἡράκλειτό μας, ἄλλους προσωκρατικούς καί τὸν «παράδοξο» Σωκράτη (ἔξερεις πόσο τοῦ μοιάζεις;)· τὴν ἀρμονία τοῦ Γιλ Τζίνγκ κοντὰ στὴν ἀρμονία τῶν δύο μερῶν τοῦ δεκαπεντασύλλαβου, τοῦ στίχου γενικά (θυμίσου τὴν «Τδρία» 10—11—12)· τὸν Ἑρμῇ τὸν Τρισμέγιστο (πού πρῶτος ἔπιασε), τὸ δὸν Χουάγ καί τὸ Ζέν· τὸν θαυμάσιο Ζοῦς (διάβασέ τον, σέ παρακαλῶ, δλόκληρον)· τὰ λαϊκά μας καί τὸν Ὅμηρο καί τὴν καθημερινή μας λαϊκὴ κουβέντα πού εἶναι γραμματικὴ καί συντακτικὴ καί ἡ γλώσσα (λέξη στὴ φράση, φράση στὴ γλώσσα, γλώσσα σ' ἐμᾶς, ἐμεῖς στοὺς ἀνθρώπους, οἱ ἄνθρωποι στὸν κόσμον) καί προκύπτει τὸ θέμα τῆς γραφῆς: φωνητική, φωνογραφική, εἰκονοφωνογραφική, μὴ - γραφὴ — τί λές; Καί κοντὰ σ' αὐτὰ κομμάτια ἀπ' τὰ παλιά μου χαρτιά, ὅταν τίποτα δέ διάβαζα: μετὰ ἄρχισαν οἱ περιέργες συμπώσεις, πού θά τίς διαπιστώσεις με τὰ ἐδῶ παρουσιαζόμενα καί πού θά τίς βρῶ καί ἐγὼ ἀλλοῦ καί ἄλλοτε. Μοῦ μένει νά βρῶ τοὺς λόγους τῶν «παράδοξων συμπώσεων» στὰ λόγια ἐνὸς νέου καί στὰ σπουδαία κείμενα. Στὶς μέρες μας πού βλέπουν με μυστικοπάθεια (ἐμπορική) τ' Ἀνατολικά οἱ ἐξηγήσεις εἶναι γραφικές. Ὅμως ἐμεῖς δὲν τὸ βλέπουμε ἔτσι. Τὸ βλέπουμε με τὸ δημοτικὸ τρόπο, τὸν τρόπο τῶν τραγουδιῶν μας, τρόπο πού βαθιά με συνέπαιρνε πάντα καθὼς ἐνωθα τὴ γιαιγία μου τὴ «Νεστορίτσια»: δὲν ἔχω πρόσωπο, εἰμαι ὅποιος νά 'ναι· πῖνω νερὸ νιώθω τὸ ψαμί νά με τρέφει καί τὸν ἔρωτα νά μ' ἀνθρωπίζει ζών-

τας κοντά στη θάλασσα, στα δστρακα και στους ανθρώπους.

Ἀντρέα Μπελεζίνη.

Εἶσαι ὅποιος νά 'ναι κι εἰμαι ὅποιος νά 'ναι. Λές νά μπορεί νά γίνει αὐτό: νά περάσει ὁ ἀναγνώστης ἀπ' αὐτά τὰ γραφτά σά νά μὴν εἶναι δικά μου γραμμένα γιὰ σένα ἀλλὰ γλώσσα ἐλληνική, δημοτική, δημοκρατική (δὲν ἔχουμε ἄλλη λέξη, ἄς μᾶς ἀρκέσει), κοινὴ ὅταν τοὺς δημοτικούς στίχους μας ποὺ καίρια, ἐλπίζω, παρεμβάλλονται; Τότε ἄς ποῦμε πῶς δὲν ἔγραφα ἐγώ, δὲν ἔγραφα τίποτα στὸν Ἀντρέα Μπελεζίνη, καὶ δὲν εἶμαι λοιπὸν συγγραφέας ἢ ποιητῆς ἢ διανοούμενος (θέ μου!) ποὺ γράφει στὸν κριτικό, ἀλλὰ θὰ μοῦ ἐπιτραπεί ν' ἀποχωρῶσω στὴ ζωὴ ποὺ περιέχει αὐτά τὰ γραφτά καὶ τὸν Ἀντρέα Μπελεζίνη ποὺ τόσο πολλὰ τοῦ χροστίσονται.

Λοιπὸν, Ἀντρέα, ἐσὺ εἶσαι ἐγώ, ἐγώ εἶμαι ὅποιος νά 'ναι καὶ τὰ δστρακα εἶναι στὸν αἰῶνα τὰ δστρακα τὰ θαλασσινὰ καὶ ὁ ἱερός ἔρωτας τοῦ ἱεροῦ σκεύους τοῦ κόσμου.

Ἀντρέα Μπελεζίνη.

σὲ χαιρετάω ἔτσι κι ἄς μᾶς χαιρετήσουν ὅ-

Η ΓΛΩΣΣΑ ΜΑΣ

Ἡ προφορική γλώσσα εἶναι ἀπὸ τὴν ἀρχή, τὸ βασικὸ μέλημα τῆς «Τῆρας». Μιλώντας πάλι σήμερα γι' αὐτά, θὰ ἔπρεπε νά ποῦμε κάπως ἀποφασιστικά τὰ παρακάτω:

Ἡ τυπογραφικὴ παράσταση νεκρώνει τὴ γλώσσα (καὶ μᾶς). Μόνο ἡ ἐλευθερὴ γραφή, ἡ φυσιολογικὴ συνέχεια τῆς παιδικῆς, μπορεί νά κρατήσῃ κάτι ἀπὸ τὴ γλώσσα. Γιατί τί εἶναι ἐπιτέλους τὰ γράμματα; Ἀκόμη καὶ σὰν κινέζικες ζωγραφιὲς εἶναι δεσμεντικά. Πρέπει λοιπὸν ἡ γραφή νά εἶναι ζωντανή, νά τρέφεται πρὸς τὴς ἀπόψεις τῆς προσωπικῆς ζωῆς — κι ἄς προέχεται ὅ,τι προέχεται ἀπὸ αὐτήν. γράμματα ἢ ἄλλα σύμβολα, ἄλλες μορφές γραφῆς, ὅτιδήποτε προκύψει: κάπου θὰ σταματήσει ἐναρμονισμένη μὲ τὴ φύση τῆς, δηλαδή τὴ φύση.

Ἡ γραφή λοιπὸν θὰ πρέπει νά εἶναι χειρόγραφη, νά μὴν ἀποκόπτεται ἀπ' τὸ χέρι, νά παρουσιάζεται σὲ χειρόγραφο. Ἡ φωνογραφική, ἔτσι θὰ λυθοῖν πολλὰ ζητήματα ἀπ' αὐτὰ ποὺ ἀνεπίγνωστα ψευτίζουν τὴ γλώσσα. Θὰ μπορέσουμε, ἄς ποῦμε, νά παραστήσουμε ποὺ σωστά τοὺς ἤχους, θὰ παραστήσουμε τοὺς κύριους τόνους στίς λέξεις καὶ στίς φράσεις, θ' ἀπαλλαγούμε ἀπ' τὴν ἀφύσικη δουλειά στὴ γραμματικὴ, θὰ ὁρθογραφήσουμε, μὲ δυὸ λόγια, ὅσο εἶναι δυνατό. Ἔτσι κι ἄλλως, ἡ γρα-

φή μᾶς δοθεὶς ἔδω καὶ παρακάτω. Καὶ γίνεται, παρακαλούμε, νά εἴμαστε ἀνώνυμα, τραγουδιστὲς δημοτικοί, ποὺ τ' ὄνομά τους (τὸ μόνο δυνατό) «στὴ φύση εἶναι ἐκείνη ποὺ εἶναι ὅ,τι νά 'ναι, ἔτσι καὶ τὸ ἐόντα. πωνιμόν» τους: Ἡ. τίποτα: Λά.

Σωκράτης Δ. Σκαρτῆς

Τ.Γ.: Ἀν τὸ Ἡμερολόγιό μου στὸ τέλος τοῦ ΟΥΣΤΡΑΚΟΤ σοῦ φαίνεται πῶς ἔξενε, ἄς τὸ ποῦμε γιὰ τὴν «Τῆρα» ἔτσι: Εἶναι γραφτά ἀδιάβαστα (μῆσα ἀπὸ πολλὰ) ποὺ μιλᾶνε πολὺ ἄμεσα. Δὲν τὰ δημοσίευσα, μᾶλο ποὺ ἀνάμεσά της βγήκε ἡ «Πρώτη γραφή». Ἰσως δὲ μ' ἀρέσουν ἀπὸ γλώσσα, ὅμως εἶναι πραγματικά ἡμερολόγιο ζωῆς καὶ ποιήσης, ὅσο κι ἂν δὲν εἶναι γραφτά δημοσίευσιμα. Πρέπει λοιπὸν νά τὰ μελετᾶς. Γι' αὐτὸ τὰ βάζω ἀπὸ κοντά, γιὰ νά δεῖς (καὶ οἱ ἀναγνώστες γύρω σου — ἢ ἐσὺ ἀνάμεσά τους) πῶς διαβάζω τὰ κείμενα ποὺ ἀκολουθοῦν. Βλέπεις, πολλὰ μπορείς νά κάνεις ὅταν μιλᾶς σὲ κριτικό ποὺ εἶναι ὁ Ἀντρέας Μπελεζίνης).

φή δὲν εἶναι γλώσσα, ἀλλὰ ὑποδοθητικὴ μορφή τῆς γλώσσας τῆς προφορικῆς.

Ἡ προφορική γλώσσα λοιπὸν πρέπει νά μὴν ἐπηρεάζεται ἀπ' τὴ γραφτὴ, πρέπει ν' ἀπαλλαγεῖ ἀπ' αὐτὴν γιὰ νά ἐπιστρέφῃ στὴ φύση τῆς, στὴ φύση. Δάσκαλοι σ' αὐτό, καὶ λοι: ἡ λαϊκὴ γλώσσα, τὰ παιδιά, ἡ φύση, ὁ ἔρωτας ἢ: τὸ δημοτικὸ τραγοῦδι σὰν δημοτικὸς τρόπος, σὰν ἀνθρώπινη ἐκδίωξη τοῦ ἀνθρωπισμοῦ τῆς ἀνθρωπότητος; ἔτσι γίνονται οἱ Προτάσεις γιὰ τὸ δημοτικὸ τραγοῦδι.

Τέτοιον προφορικὴ γλώσσα καθαρὴ ὅσο γίνεται, θ' ἀποκαταστήσῃ τὴν κοινωνία ἀνθρώπων - φύσης, θὰ κάνει δυνατὴ ἀκόμη καὶ τὴν ἀντίληψη τῆς γλώσσας τῶν μηχανῶν. Θὰ εἶναι μιὰ γλώσσα ζωντανή, θὰ εἶναι πραγματικὰ ἐμὰ ἀνάσα ποὺ μᾶς ζεῖ καὶ ἐμᾶς δίνει, ἀνθρωπισμένη ἀπ' τὸ βιολογικὸ μας ἐνὸς τὴ δυνατότητα νά μιλήσουμε (Τῆρα Δ). Ἔτσι ἡ γλώσσα εἶναι φυσικὸ τοῖσιν στ' ἄλλα φυσικὰ τοῖσιν καὶ οἱ λέξεις κλαδιὰ ποὺ μεγαλώνουν, φύλλα καὶ καρποί, ἀπὸ μεταφυσικὴ γίνονται φυσικὴ ὅπως ἔγραφε ὁ Σολωμός, καὶ θὰ γράφουμε ποιήματα ποὺ θὰ μεγαλώνουν (GROW) ποὺ ἤθελε ὁ CUMMINGS — θὰ εἶναι δηλαδή γλώσσα ποὺ πλήρως ἀποδίδει τὴν ὅλη γλώσσα (Δις τὸ βιβλίον μου Μικρὸ